

Posudek na rigorózní práci Mgr. Markéty Bednářové „Ideální a reálný učitel odborného předmětu z pohledu žáků středních škol a studentů vyšších a vysokých škol“ (katedra pedagogiky FF UK v Praze, 2009)

Autorka předložila k posouzení rigorózní práci, v níž se nejprve zabývá metodologií výzkumu učitelské profese a hodnocením učitele z pozice žáka. Poté se soustředila na vymezení odborných předmětů, zabývala se profesní přípravou odborných učitelů a problematiku vzdělávání zdravotních sester v ČR. V této souvislosti stručně probrala historii zdravotnického školství v ČR a otevřela otázku pojetí učitelství ošetrovatelských předmětů. V následující kapitole je probíráno pojetí ideálního a nástin reálného učitele - a po důkladném vedeném dvojím předvýzkumu přechází k popisu vlastního výzkumného šetření. Text práce má 132 stran a dále 33 stran příloh, které obsahují vytvořené dotazníky a tabulky s údaji z výzkumného šetření.

Rigorózní práce je koncipována tak, aby umožnila srovnání názorů žáků středních škol a studentů vyšších a vysokých škol studujících obor ošetrovatelství na působení učitelů odborných předmětů. Autorka si položila za cíl prozkoumat, jak si žáci a studenti představují ideálního učitele; tedy jaké vlastnosti a dovednosti u svých učitelů oceňují a do jaké míry se liší preference sledovaných skupin. Dále zkoumala jak žáci a studenti hodnotí svého současného (reálného) učitele v souvislosti s vytvořením modelu ideálního učitele.

Než autorka přistoupila k výzkumnému šetření zrekapitulovala v teoretických kapitolách výsledky podobně zaměřených výzkumů. Provedla rozbor údajů z literatury a na tomto základě shrnula a vyložila klíčové pojmy, které se vztahují k tématu jejího výzkumu. Jednalo se především o pojetí učitele, jeho úlohy, uchopení žádoucích (ideálních) vlastností učitele jako takového, dále pojetí učitele odborných předmětů se zaměřením na učitele ošetrovatelství. Probrána byla i profesní příprava těchto učitelů.

V empirické části je podrobně popsán dotazníkový výzkum realizovaný na vzorku 805 respondentů – žáků středních a studentů vyšších zdravotnických škol a vysokých škol oboru ošetrovatelství. Respondenti pocházeli ze čtrnácti škol, ze sedmi rozdílně velkých měst a z pěti krajů. Dotazník, který autorka sestavila, byl ověřen pomocí dvou předvýzkumů. Výsledky šetření potvrdily některé hypotézy. Především to, že představy žáků o ideálním učiteli ošetrovatelství jsou odlišné od představ dospělejších studentů a také, že mezi ideálním a reálným (tedy skutečným) učitelem je výraznější disproporce v názoru studentů oproti hodnocení žáků. Žáci SŠ spíše preferují pedagogické dovednosti učitele spolu s pozitivními osobnostními vlastnostmi. Studenti VŠ kladou důraz na vysokou úroveň odbornosti u učitelů

odborných předmětů. Studenti vyšších zdravotnických škol uvádějí jak pedagogické dovednosti tak odbornou ošetrovatelskou úroveň. Své současné učitele ošetrovatelských předmětů hodnotí žáci a studenti vyšších zdravotnických škol ve srovnání s vytvořeným ideálem nadprůměrně, studenti vysokých škol průměrně. Poměrná shoda existuje podle mínění žáků i studentů tom, že učitelům ošetrovatelství nejčastěji scházejí některé pedagogické dovednosti. Závěry práce obsahují návrh možných směrů dalšího výzkumu a doporučení pro pedagogickou praxi. Autorka doplnila závěry i o diskusi nad výzkumu, kde se pokusila o kritický náhled na průběh a zjištěné výsledky.

Celkové hodnocení: práce je psána velice přehledně, čtivě a uvádí do problematiky náhledu žáků a studentů na činnost učitele odborných předmětů ošetrovatelství. I když by se chvílemi mohlo zdát, že některé výsledky jsou artefaktem metody, autorka citlivě reflektuje možnosti užitých technik. Ve výzkumu sledovala nejen charakteristiky „ideálního“ učitele, ale i „reálného“ včetně „negativního hodnocení“ učitelů. Právě odtud je také možné čerpat nejen poznání rozdílů v hodnocení, ale i návody po zlepšení činnosti učitelů odborných předmětů. Za zvlášť cenné považuji nejen šetření, ale i diskusi, která je velmi inspirativní a svědčí o nadhledu autorky nad tématem. Předložená práce splňuje požadavky kladené na práce rigorózní - a lze ji doporučit k obhajobě.

2.4.2009

doc. PhDr. Jaroslav Kořa